

Summblatt

*M-s. 201
3.*

295.

12

DEFENSIO
INSPIRATIONIS DIVINAE
VATVM SACRORVM
ADVERSVS
ENTHVSIASMVM POETICVM.

PRAELECTIONIBVS
PROFESSORIS THEOLOGIAE ORDINARII

AVSPICANDIS

PRAEMISSA

A

GVILIELMO ABRAHAMO TELLER D.
PASTORE PRIMARIO AD AEDEM D. STEPHANI
ET SVPERINTENDENTE GENERALI.

HELMSTADII
LITTERIS MICHAELIS GVNTHERI LEVCKART.

DEFENSIO
INSPIRATIONIS DIVINAE
VATVM SACROVM
ADVERSVS
THEOPHILASVM BOETIUM
PRAEFATIO
PROFESSORIS THEOLOGICAE
GYNHECII ALBERTINI
TASLOE PRINCEPS AD ABBEM
II UNIVERSITATIS
HELSINGII
LUTHERI MICHAELIS GYTHII SACRAT.

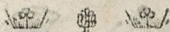

Cum nuper otii fruendi causa SCHAFTSBER-
RIVM in manus sumerem, incidi statim in
illum sermonem, qui est ab eo de *Enthusias-
mo* ad amicum per litteras factus *). Gau-
debam argumentum adeo arduum atque
graue ab eo tractatum reperire, quem non
ignorabam, et ob magnum in iudicando acumen, et ob
egregiam in disputando subtilitatem multis probari. Et si
enim ab familiari illo scribendi genere, quo vsus esse vide-
bam Virum Cel. perfecti operis elaboratio abhorret, neque
idem artificiose exstructum ordinem desiderat, quin potius
delectare debeat grata quadam negligentia; tamen expe-
ctandum erat, vt Vir Tantus prima certe fundamenta po-
neret,

A 2

*) A Letter concerning Enthusiasm to my Lord — quae epistola
ante edita anno 1708, postea primo Volumini eius Characteri-
sticks of Men, Manners, Opinions and Times inserta est. Vte-
mur vero in excitandis verbis Auctoris editione, quae anno
M D C C X L I X in forma minima prodit.

neret, quibus ab alio totum aedificium posset superstrui, eaque omnia vndequaque colligeret, quae deinde facile esset cuius in ordinem redigere. Sed, dum nunc totum sermonem miro desiderio perlegeremus, vix satis mirari poteramus, nos tantopere fefellisse opinionem. Quem enim praecipue nobis narrabat *Enthusiasmum* suorum hominum, qui siue in docenda religione, siue in eadem exercenda, velut mente capti insaniunt et cum fanatica corporis iactatione mira loquuntur, eum non valde desiderabamus a Philosopho nobis explicari, cum sit totus Medicis relinquendus, eorumque et in iudicando sagacitati, et in prouidendo sollertiae. Itaque atram illam bilem, vnde deinde aegritudo quaedam animi, miras de Deo opiniones pariens, oriatur, in causis illius a Viro docto positam, nihil admodum ad nos pertinere existimauimus, qui ab eo, qui se Philosophum profiteretur, edoceri cupiebamus, quae sint causae *motuum illorum animi vehementiorum et sensuum elatiorum*, ex quibus Poetae imprimis nacti sunt id, vt vere *inspirati* esse a Veteribus crederentur, multique sibi ipsi *ἐνθουσιασμόν* quendam tribuerent. Atque hoc minus illa de fanaticorum quorundam hominum entusiasmo nobis placebat disputatio, cum videremus ea abuti Auctorem eo, vt lectorem bono animo sequentem per ambages viarum, iocis et hilari risu Comitis Tanti amoeniores redditas, ad *Scepticismum* adduceret. Nam ita totam illam epistolam eiusque defensionem, quam ei Auctor in suis *Miscellaneous reflections* parauit, vtramque, itaque, aequo animo perlegenti facile patebit, duo religionis extrema *Scepticismum* et *Enthusiasmum* ab eo sic poni, quasi nullum interesset medium; hunc iterum bifariam partiri, vt sit vel *fanaticismus*, isque oriatur ex amoris abundantia, vel *superstitio*

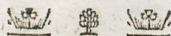

fitio ex nimio Diuini Numinis timore originem ducens; utrumque porro rideri, vt tandem vnus remaneat Scepticis- mus, ad quem rifum ftultum timentis necessario confugiendum fit. Quin etiam, vt hoc facilius effet fuga, huic epiftolae proxime adiungi curauit, an *Essay on Freedom of wit and Humour*, in qua libertate *fenfum communem* quaerit, hacque in ipfa religione, quomodo vtendum fit, non folum praecipiendo, verum etiam fideliter praeceundo docet *).

A 3

Quam

- *) Vt ipsis lectoribus noftris liberum iudicium relinquamus in iis, quae de SCHAFTSVRII in opinando temeritate affirmauimus, locos quosdam hic adfcribemus, ex quibus fimul fumtis noftrum iudicium effecimus. Itaque eos conferre iubemus in *epift.* Sect. II. p. II. de *Terrore Panico* in religione Thus my Lord — And Thus is Religion alfo Panick — Sect. III. pag. 15. feq. de *iocandi acumine* — But my Lord you may perhaps wonder — All I contend for is to think of it (*religion*) in a right humour — Sect. IV. p. 22. feqq. de *Jobi persona* — we have a notable Inftance of this *Freedom* in one of our facred Authors — in *miscellis fermonibus* Vol. II. obseruat. II. Cap. I. p. 29. — Upon the whole — the Enthusiafm which works by *Love* is fubieft — and that by *Fear* — to many — *Superftitious* — Cap. II. p. 51. de *Scepticismo* — To fay truth, I haue often wonder'd to find fuch a difturbance rais'd about the fimple name of Sceptick. Sed ne quis putet nos affinxiffe Auctori aliquid, fi in vltimo contextu eum affirmari videat, inter DOGMATISTEN et SCEPTICVM nullum dari medium (between thefe two ftates of Mind there can be no medium) quod aperte repugnaret iis, quae fupra reprehendimus, neceffe eft, vt moneamus, eundem neminem *Dogmatiften* poffe dici affirmare, nifi in iis, quae aut *ex fingulari inspiratione acceperit*, aut fuis oculis viderit — So that whoeuer is not confcicus of reuelation, nor has certain Knowledge of Miracle, can be no more than Sceptick in the cafe. Quae fi denuo comparentur cum fequentibus, in quibus *certae cognitioni* opponit eam, quae eft *hiftorica*, patebit, nullam aliam per illam indicari praeter eam, quae a fenfibus

Quam magno vero acumine opus esse putemus, vt quis intelligat, veram religionem sine ficto illo *Enthusiasmo* esse posse, aut potius reperiri in ea *virtutis* quendam *Enthusiasmum* vnice verum et ab ipso Apostoto suatum — *πνεῦμα ἐν πνεύματι*. Sed pergamus in superiore narratione. Itaque missa illa de *Enthusiasmo* fanaticorum aut superstitiosorum hominum fabula, dum magis curamus de eo, qui Poetarum proprius esse existimetur, quaedam nosse, non solum valde ieiune Auctorem hunc locum tractasse reperiebamus, verum quoque ea posuisse, quae, vt ad explicandum intelligendumque parum conferrent, ita inspirationi diuinæ valde periculosa essent. Sic enim ab eo affirmari videbamus, *nulas certas reperiri notas, quibus inspiratio diuina a furore poetico possit discerni: se numquam diuinum Numen sensu suo expertum esse, vt haec talia discernere possit: se pro diuinitus inspiratis sacros libros hactenus solum habere, si eos publica auctoritate superiorum munitos videat; et quae sunt alia huius generis* *).

His

bus internis ducitur. Manet itaque semper certum, cum omnem religionem *veram* ad Scepticismum reduxisse, cui tanquam alterum extremum opposita sit *falsa*, Enthusiasmus ipsi dicta. Ceterum quid per *Wit and Humour* intelligat, ipse explicat in *Miscellis sermonibus* Cap. III. vbi in defensionem vtriusque p. 83. dicit; libros V. T. poeticos non minus abundare jocular *Wit acumine ioci pleno*. Impudens os!

*) In *Epist.* Sect. VII. p. 36. Nor can divine Inspiration by its outward Marks be easily distinguish'd from it (*Enthusiasm*) — The Passion the raise is much alike — in *misc. serm.* p. 50. as for what relates to revelation the Author professes to believe — as for as is possible for any one who himself had neuer experienc'd any divine communication — quibus si quis addat, quae de Sceptismo mox affirmat ante a nobis commemorata, habebit hic quoque Scepticismum Auctoris. Tandem ibidem p.

His omnibus itaque cum animaduertemus ob *probabilem* Enthufiasmum, *veram* inspirationem dubiam ab Auctore reddi, contra quam fieri folet a multis, qui parum abfint, quin hanc quoque, etfi faciliore lapfu, Poetis tribuant; ea res effecit, vt multa nobiscum de Vatum Sacrorum inspiratione ageremus, omniaque experiremur, fi poffemus cogitando aflequi eiusmodi quid, quo pofito non timendum effet, ne facra cum humanis miferentur, aut diuina humani ingenij effecta putarentur. Videbamus etiam nobis non fine aliquo fuffeffu in ifta commentatione verfari, vt itaque conftitueremus, eam aliquando cum aliis communicare. Quare cum iam fcribendi ocafionem nafti fimus, neque aliena fit talia quaerere, hoc imprimis tempore, quo Poefis quotidie, vt ornatio atque fplendidior, ita quoque fublimior atque vehementior fit; fufcipiemus defenfionem *inpirationis diuinæ* Vatum facrorum aduerfus *Enthufiasmum Poeticum*, illiusque cauffam ita perorabimus, vt ostendamus, neque hunc in *poftionem illius admittendum eße*, neque illam de fua poftionem deturbandam, *tamquam quæ nunquam ius fuum exercuiffet*. Vtrumque fiet planum faciendõ, eße *primum in Enthufiasmo poetico* non tanta, quæ adeo cogere debeant, *inpirationem vere diuinam*, aut deferere, aut eandem illi tribuere; quin potius, quod *alterum* erit, infint huic multa, quæ ille imitando aflequi nunquam poffit, vt adeo hæc folis Vatribus diuinis relinquenda fit.

I A M

157 — there are however certain Authors — which fubdue the Reader — and force from him — Esteem — this can plainly be no other than Enthufiasm; except PERHAPS where the *supreme Powers* have giuen there fanction to any religious Record, or pious Writ. Sic a fuffima poteflate totam religionis monumentorum auctoritatem pendere et vel hoc dubitanter folum affirmit.

IAM hoc primum agentes, ex quo pateat, esse in Enthufiasmo poetico non tanta, quanta esse deberent, si ille cum inspiratione Vatum facrorum aut plane conuenire existimandus, aut haec propter eum neganda fit; faciles fimus in largiendo (nam quis hoc admodum neget?) concedamusque SCHAFTSBVRIO, cumque eo aliis, esse omnem de ενθουσιασμοῦ *disputationem valde delicati iudicii rem*, proptereaque forte etiam non nostri; neque iidem repugnabimus, cum dicit, *non facile aliud quid reperiri, quod sit aequae ad cognoscendum ac explicandum difficile* *). Etenim quis norit omnia, quae animus hominis cogitando videndoque efficere possit, quot et quanti sint motus eius, vnde oriantur, quomodo se mox efferant, mox iterum quiescant, et eiusmodi plura alia? Debeat tamen is, qui explicare vellet vniuersam rationem illius *ardoris*, siue etiam *furoris*, quemadmodum vtraque appellatione Latini, in exprimendo ενθουσιασμοῦ vocabulo vti solent, qua vtraque etiam nos imposterum libere vtemur. Sed largiemur praeterea hoc, iudicia huius Enthufiasmi in ipsis Poetarum libris posita, vt sunt imagines splendidae audacesque et tamen aptae, feruida oratio neque tamen incitatione sua naturam deferens, flumen verborum vehemens, quod tamen rapido suo cursu intra ripas, vt ita dicam, propositi argumenti se contineat; haec omnia, itaque, eiusmodi esse, vt specie inspirationis diuinae, sacris Poetis propriae, fallere possint non satis acutum, fitque haud parum difficile, mox huius ab illo discrimen statuere. Atque
cadit

*) *In Epist. Sect. VII. p. 36.* The only thing — is, that Enthufiasm is wonderfully powerfull and extenfive; that it is a Matter of nice Judgment and the hardest thing in the world to know fully and distinctly.

cadit omnino in hunc furorem Poeticum suauem (ne contemnere eum videamur, quod tantum a nobis abest, vt eum potius amemus) quod PHILLO *περὶ βίον Μωσέως* ex ed. *Mangeii* Voll. II. p. 176. de coniecturis in diuinando dicit, esse eas aliquando *συγγενῆς προφητείας*, vt adeo de hoc quoque Enthusias dicere possimus, esse eum *συγγενῆ θεοπνευστίας*. Credimus itaque libenter ORIGENI difficultatem, quam in disputatione aduersus *Celsum* L. VII. §. 51. fatetur reperitum, cum dicendum est, quid sit artis et diu quaesitae exercitationis, et quid contra foli afflatui diuino debeatur. *Ἐργον ἐστὶ*, vt cum eo loquamur, *ἰδεῖν διαφορὰν τῶν ἐκ διαλειμμαίων πλείονων χωρησάντων τὴν τῆς ἀληθείας καθάρτησιν — καὶ τῶν ἘΠΙ ΠΛΕΙΟΝ θεοφορηθέντων, καὶ αὐτὰ μετὰ θεοῦ ἐξηκόντων καὶ διὰ παντὸς ὑπὸ θεοῦ πνεύματος ἀγομένων*. Enimvero plane non credimus Magno Viro id, quod hic per suum ἐπι πλείον, *magis perfecte aut plene*, quasi quidam tamen iis accidisset afflatus diuinus, subindicare videtur, et quod L. VI. §. 3. magis aperta oratione significat, dum loco ex PLATONIS *Aristone* allato hoc iudicium addit, multa a philosophis illis καλῶς dici, ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἴσα καλῶς λέλειται, ἐφανέρωσε. Veniamus itaque ad propositum. Esse vero videntur causae praecipue hae, quibus motus aliquis Poetas omnes, in suo genere excellentes, quemadmodum sacros inspiratos esse credere possit. Nam *primo* dicunt ipsi se singulari quodam modo impelli, cui explicando verba non reperiant: *deinde* semper haec laus a Veteribus iis tributa fuit: *porro* illa ignea vis orationis, sententiarum imaginumque sublimitas ab homine non esse possunt, adeo diuinum quid in iis latet: *tandem* non patet, si hoc non fit, vnde deriuari debeant haec tam magna atque egregia. De his singulis ita-

B

que

que nunc figillatim ea dicemus, ex quibus prima susceptae defensionis ratio manifesta certaue fiat.

Quando nunc ipsi Poetae se inspiratos credunt, quod nuper MILTONVM quoque fecisse narrant, nos quidem hanc diuini Numinis possessionem excellentem iis non inuidebimus, praecipue si omnes MILTONI sint, neque sensum singularis cuiusdam impulsus iis denegabimus. Enimuero numquam a nobis impetrabunt, vt eos ipsos huius Numinis interpretes esse patiamur. Est enim proprium hoc iudicium fallacissimum, atque foret sic idem fanaticis hominibus omnibus, quibuscum tamen eos re ipsa comparare non audemus, concedendum, qui toties sensu suo nobis occurrunt diuinitatis pleno, quoties certi sumus eos somniare, vel etiam plane insanire. Quin etiam in iis hoc facilius est ad eiusmodi diuini Spiritus iudicium lapsus, quam in his, cum vere vtantur generosa animi et sensuum elatione inter scribendum. Atque haec cum neque iis ipsis quotidiana fit et semper accidat, neque cum omnibus communis, etsi per ea, quae mox dicemus, mero humano ingenio apta, in promptu est, id diuinum eos putare, cuius raro sibi conscii sunt, et quo alios plane carere vident. Sed serio, credo, hoc etiam non affirmabunt nostris temporibus, quemadmodum neque antiquissimis Poetis, quod sic palam prae se ferebant; persuasum fuisse, credibile est. His enim si cogitemus eum honorem habitum fuisse, vt putarentur religionis cultusque diuini interpretes esse, quomodo amplius dubitarem, eosdem, quo hoc magis constanter illo honore vtentur, eiusmodi cum diis commercium fingere coactos fuisse. Atque est hoc id, quod LONGINVS in libro *περί ὕψους* de iis affirmat: *πολλαχού, ἐνθεοσιῶν ἐπέσοις δεκούντες ἐν βακχεύουσι,*
ἀλλὰ

εἰλλὰ παύουσιν. Sed enim, inquit, fuit tamen communis fere omnium sapientiorum quoque persuasio, Poetarum ardo rem peculiari modo a Deo ipso iis concedi. Itaque hoc alterum erit, ex quo primae nostrae defensionis argumentum sumemus.

Iam illud certum est, nihil magis frequens fuisse Veteribus, quam Poetis imprimisque HOMERO, quin etiam Rhapsodis hoc *ἐνθουσιάζειν* tribuere, eosque *ἐνθουσιασῶς*, *ἐνθεους*, *ἐπιθειάζαντας*, *ἐκ Θεοῦ καταχθέντες* s. *κατεχόμενοι*, *ἐμφρονες*, *οὐκ ἔμφρονες* et sic porro appellare. Sed efflet, si hoc adeo vellemus, in his omnibus facilis responsio haec, hominibus, quibus vel infamis Pythia turpissimis fraudibus diuinum suum afflatum probasset, in tanta re minime credendum esse. Attamen hoc non adeo dicemus. Verendum enim ne nobis effugiant, dicantque, nos ita de multitudine intelligere, quod sapientissimi quique existimauerint, quos constet Pythiam illam populo subridendo reliquisse. Quare ita potius aduersus eos disputabimus, ut mirum non esse dicamus, si, qui de vera inspiratione non ea edocti essent, quae nos nunc quidem nouimus, propensi essent, eos pro inspiratis habere, qui in his, quae bene et sapienter dicerent, oratione etiam vterentur, tum ad aurium voluptatem artificiose composita, tum ad animi commotionem sublimiore quodam ornatu incedente. Atque nos ipsi, quoties non eos *θεῖος*, *διυμνος*, dicimus, qui in quocumque genere excellent et mirabili arte ad se trahunt! Vt tamen nemo tunc eos vere inspiratos credat! Vnde hoc quoque addamus, vt in locis iis, in quibus Veteres Poetas *ἐνθεους*, diuiniore spiritu afflatos, appellent, non propterea mox existimandi sint, propriam significationem verbi eiusmodi cogitasse. Optimos, credo, praestantissimos eos esse volebant. In quo afirmando, ne-

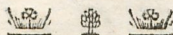

scio, an non uti possim eo ipso dialogo, in quo PLATONI propositum est, veram inspirationem *Homeri* euincere, quae inscribitur *Ιων* s. *περὶ Ἰλιάδος*. Etenim quas hic laudes tribuit *Ὁμήρω* *θειοτάτα τῶν ποιητῶν*, tanquam *τῶ* *Ἀεΐζω*, quem admodum addit, tribuit. De hoc ipso autem Dialogo paullo post videbimus.

Sed enim ipsi in his, quae iam debilitauimus, duobus argumentis, parum praesidii ad obtinendam *Enthusiasmi* vim vere diuinam ponere videntur. Itaque pergunt hoc potius vrgere, ut dicant, esse tamen Poetarum scripta plena altioris, quam haec nostra sit, naturae effectis, regnare vique sublimiorem humano spiritum, ardorem denique omnia inflammare, quem plane non credibile sit sine ignis coelestis participatione ita existere posse. Inde oriri elatissimos in cogitando sensus, in inueniendo incredibilem celeritatem, in fingendo admirabilem audaciam, in sentiendis animi motibus vim nulla externa vi reprimendam, atque his omnibus nunc accedere orationis cursum, cuius incitationem quidem aspicere, vestigia et quasi ingressum sequi non liceat. Inde tandem, nam et hoc addunt, fieri, ut omnes secum volentes nolentes abripiant, admirationi sint omnibus, multos imitatores nanciscantur, sed vix vnum et alterum, qui pari gressu eos sequi possit. Haec illi: a quibus nunc vicissim petimus, ut nobis, qui tam liberales fuimus in hoc eorum argumento, quemadmodum ipsi facerent, enarrando, aequi etiam iudices adsint, in eodem breui oratione refutando. Iam, quae ita ratiocinando in effectis huius *Enthusiasmi* ponunt, quorum alii ad Poetas ipsos pertineant, alii in animis legentium oriantur, libenter iis concedimus, esse ea vsu perpetuo ita comprobata, ut non dubitari possit, quin vere
exi-

existent. Estque omnino facilis cuius conclusio ab iis, quae ipse ad carmen sublime delatus sentiat, ad artificis inter scribendum motus atque impulsus. Ut tamen in his altiore humanum spiritum, qui etiam ipsius sit Dei, quaeramus, non video, quae haec tanta necessitas sit. Neque illa ante posita vnice inspirationem diuinam Vatum sacrorum effecisse ex iis, quae postea dicemus, patebit, estque aliunde iam fatis notum. Nunc id modo animaduertamus, quomodo vera inspiratio ipsa doceat ea omnia naturae relinquere; in quo non fatis acutos, mirum non est de Enthusiasmo Poetico aut nimis magnifice sentire, aut difficultatem huius totius disputationis explicare non posse. Itaque in *inspiratione diuina* maxime hoc cernimus, non plane immutasse Deum naturam atque ingenium hominis, verum singularem in modum eleuasse, et impedimenta omnia, quae aut animo inessent, aut ab externis rebus venirent, remouendo effecisse, ut omnia vno aspectu clare, perfecte et ardentur intuerentur. Vnde sequitur, vt haec vis, res a sensibus alienas hoc modo intuenti, in qua deinde *Enthusiasmi* poetici causam ponendam esse dicemus, animis omnium iam infusa sit possintque homines per eam, si eadem recte vtantur, superiora omnia assequi. Etsi numquam hoc assequantur, quod Vatis diuinis solis accidit, vt subito haec vis in iis excitetur, neque tamen eadem vim iudicandi impediatur, quod postremum in illo *Enthusiasmo poetico* sapius euenire constat. Etenim nisi hoc esset, vnde ille HORATII *limae* atque expolitionis labor, tam multis molestus, et sine quo Poeta humanus perfectus nemo extitit, Vates diuini tamen omnes? Vnde illa eiusdem vox

— — *carmen reprehendite quod non
 Multa dies et multa litura coercuit, atque
 Perfectum decies non castigavit ad unguem.*

Et viderat tamen hic ipse HORATIVS Bacchum, vel, quod libentius credo, etsi illud potius nos credere iusserit, vinum, ex quo (Lib. II. Od. 19) mens trepidabat

Plenoque Bacchi pectore turbidum

laetabatur. Atque profecto nescio, an non in hoc Enthusiasmus Poeticus, cum inspiratione diuinorum Vatum comparatus, plane similis sit eorum ingenio, qui, vt aliquis, QVINCTITIANVS forte, dicit, conducti in funere plorant et faciunt prope plura dolentibus ex animo. Nam quemadmodum illi veros fletus imitari possunt dolendo, cum infit animis eorum vis dolendi, quam sic arte excitant, ita et ενθουσιάζοντες Poetae, quando proxime accedere videntur ad ελλαμπομένους υπό του Θεού Vates, faciunt hoc, quoniam id natura iis dedit excolendum arte et industria perficiendum, quod in illis Deus ipse illico perficiebat modisque multis augebat. Sed venit hic PLATO scrupulum iniiciens, cum suo *Tynnicho* Chalcideo, qui ineptissimus antea repente Poeta summus extiterit, quam repentinam excitationem nos ipsi paulo ante inspirationi tribuendam esse affirmavimus! Vult itaque, ut hoc arte industriaque perfectum Enthusiasmo poetico non temere tribuamus. Sed ipsum locum adscribemus, vt non solum lectores difficultatem peruideant, sed vt intelligant quoque, quam praeclare optimus Vir de inspiratione disseruerit, etsi in concedenda ea homini illi nimis facilis fuisse reperiatur. Itaque haec eius verba *dial. laud.*: δια ταύτα ο Θεός εξαίρουμένος τούτων (sc. ποιητών) νοῦν, τούτοις χεῖται ὑψητέαις, καὶ τοῖς χρησ-
 μω

μαρτοῖς, καὶ τοῖς μάντεσι τοῖς θεοῖς, ἵνα ἡμεῖς οἱ ἀκούοντες εἰδῶ-
μεν, ὅτι οὐχ οὗτοι εἰσὶν ταῦτα λέγοντες οὕτω πολλῆ ἀξία, οἷς
νοῦς μὴ πάρεστιν, ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸς ἐστὶν ὁ λέγων — μέγιστον δὲ
τεκμήριον τῷ λόγῳ Τύνηχος ὁ χαλκιδεύς, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παποτ'
ἐπέμεισε ποιήματα. ὅτου τις ἀν' ἀξιάσειε μνησθῆναι. τὸν δὲ Παιωνας
ὅν πάντες αἰδοῦσι, σχεδὸν τι πάντων μελῶν κάλλιπον. ἀτεχνῶς (ὅπερ
αὐτὸς λέγει) ἔυρηματι Μουσαῶν. Quis non miretur talia a
PLATONE dici, vt, deum per homines inspiratos loqui; hos
ipfos adeo magna per se non dicere posse; Deum in iis ve-
nerandum audiendumque esse! Itaque ignoscamus etiam hoc
lubentiores sapienti Viro, si eum in ista persuasione de diuini-
tus inspirato *Tynnicho* lapsum videamus. Poterit enim pro-
fecto a lapsu non defendi, qui in re adeo singulari professio-
ne Poetae *Φαυλοτάτου*, quem fuisse illum paulo post fatetur,
vtatur, quo eum inspiratum fuisse vincat. Et si enim credi-
bile est, verba ὅπερ αὐτὸς λέγει, addita esse, vt rei fidem
augeant, nemo tamen sit, quin videat eam sic multo plus
minui, etiam ob ea quae ante diximus. Qui mihi dixerit se
ἀτεχνῶς cecinisse, eum hoc certius persuasus ero, τεχνῶν μὲν
γίτη vsum fuisse. Sed ne veram argumenti vim verbum ca-
ptando eludere velle videamur, traducamus disputationem
ad vltimum horum argumentum, qui Enthusiasmum Poeti-
cum a vera inspiratione differre vix credunt. Erit enim hic
locus proprius tollendae difficultati, quam, vt boni disputato-
res, nobis ipsi ex loco Platonis finximus.

Itaque, quando sic argumentantes vincere non possunt,
premunt percunctando, vnde ista demum Poetis nasci putemus
nisi detur illis diuinus quidam afflatus? voluntque, vt, si hoc ex-
plicare non possimus, confiteamur magnam amplius superesse
eius rei suspicionem. Enimvero nimis dura lex, praecipue, cum
ab

ab iis ponitur, qui, in quibus caussarum nexus vel maxime latet, tamen recte vident non propterea ad Numinis diuini singularem quandam effectiorem mox recurrendum esse. Sed nolumus adeo eorum in statuenda hac lege iliberalitatem accusare, cum non desit, de his quoque caussis disputandi probabilis ratio. Neque SCHAFTSBVRIO difficile fuisset plus in iis videre, si serio agere voluisset, cum nunc nemo minus vidisse reperiatur. Quam parum acute enim ponit hoc, Poetis propterea sollenne esse Musas invocare, *quoniam nemo praestans aliquid efficere possit, nisi vere credat se a Numine quodam afflari* *). Itane serio putare poterat LVCRETIVM, magnum Deorum irrisorem, de diuiniore quadam inspiratione cogitasse? dum canit,

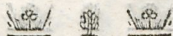
Alma Venus — — — —

— — — — —

Te sociam studeo scribundis versibus esse

Sed necesse non est his nugis diutius immorari, nobis quidem, qui haec iis scribimus, quibus persuasum sit, VENEREM vel centies inuocatam ad tale opus perficiendum nihil tribuere posse. Quin itaque ex ipsa potius Veterum de Enthusiasmo poetico doctrina eiusmodi quid afferamus, vnde ad causam eius aliquam, in homine positam, facilis conclusio fit. Erat vero constans fere Veterum opinio ἐνθουσιάζοντες Poetas,

*) Cf. *initium* epistolae, et in eadem p. 35. haec: no Poet can do any thing great in his way, without the imagination or supposition of a *diuine Presence*, which may raise him to some degree of this Passion (*Enthusiasm*) we are speaking of. Euen the cold LVCRETIVS makes use of Inspiration —

Poetas, esse eosdem *ὄν ἐμθενοῦς, ἐκθενοῦς*, non mentis capaces verum ea alienatos, vnde Latini, quem Enthufiasmum graeci appellabant, eundem aliquando *infaniam* vocabant. Haec illa DEMOCRITI persuasio, qui eos solos Poetas esse affirmabat, qui insanirent, vnde HORATIVS (*de arte poetica*)

— — *excludit sanos Helicone Poetas*

Democritus — — — —

Atque hic quidem quisque per se videat, qui sic *infaniam* tribuebant Poetis iisque *infaniendum* esse adeo praecipiebant, non id potuisse existimare, vt haec eorum infania ad illorum omnino accedere deberet furorem, qui atra bile, aut singulari animi aegritudine laborent, in quibus, constat, *infaniae* appellationem proprie haefisse. Itaque existimandi potius sunt, quarum rerum ab eodem fonte esset manatio, easdem etiam eodem nomine comprehendere voluisse. Nunc autem in omni furore, in quo is morbus esse censetur infanientium hominum, illam vim animi laedi videmus, quae imagines rerum nobis clare et distincte proponit. Vt adeo, si in vna re mens diutius defixa haeferit exhaueritque quasi totam eius imaginem, illa porro animi vis, qua sentimus appetimusque, tota ad eam rapiatur existantque adeo commotiones animi plures vehementissimae eaeque secum pugnantes, vt sunt metus, spes, moeror, desiderium et sic porro. Quae omnia quando non possunt expleri aut extinguui, necesse est, vt ista infania sequatur. Atque ad eam nunc proxime accedit Poetarum furor, isque non minus oritur ex commemorata vi animi, quae res etiam a sensibus valde remotas, quasi imaginibus earum propositis, ita intuentur, vt nunc omnes animi commotiones

C

orian-

orientur, quae illas per se soleant comitari. In qua vi imaginandi resque sublimes intuenti bene vidit PHILo de *migra. Abrahami* Vol. I. p. m. 441. omnem Enthusiasmum ponendum esse, dum ita de se ipso loquitur — *μυριάκις — βουλήθεϊς ἔστιν ὅτε κατὰ τὴν συνήθη τῶν κατὰ τὴν φιλοσοφίαν δογματῶν, γραφὴν ἔλθειν, καὶ ἂν χρεὴ συνθεῖναι ἀκριβοῦς ἰδῶν, ἄγονον καὶ σείραν ἑυρῶν τὴν δικάσιαν — — — ἔστι δὲ ὅτε νεὸς ἔλθων, πλήρης ἔξαιφνης ἐγενέμην — — ὩΣ ἼΑΠΟ ΚΑΤΟΧΗΣ ἘΝΘΕΟΥ ΚΟΡΥΒΑΝΤΙΑΝ, καὶ πάντας ἀγοσεῖν τὸν τόπον, τοὺς παρόντας, ἑμμαντὸν, τὰ λεγόμενα, τὰ γραφόμενα. σχεδὸν δὲ ἙΡΜΗΝΕΥΕΙ ἙΤΡΕΣΙΝ, ΦΩΤΟΣ ἼΑΠΟΛΑΥΣΙΝ ὍΧΤΑΡΚΕΣΤΑΤΗΝ ὍΨΙΝ, ἘΝΕΡΓΕΙΑΝ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ἸΑΡΙΑΗΛΟΤΑΤΗΝ, ΟΙΑ ΓΕΝΟΙΤ' ἸΑΝ ΔΙ' ὍΦΘΑΛΜΩΝ ΕΚ ΣΑΦΕΣΤΑΤΗΣ ΔΕΙΧΕΩΣ* (*mox vero vacuus accedens repente repletus sum — — quasi a numine correptus, ut vix nec locum, nec praesentes, nec me viderem, aut quae differendo scriberem; sensi enim interpretationis copiam, visum acutissimum, rerum manifestissimam evidentiam, qualis oculis ex clara demonstratione percipitur*) Vide! quam in ultimis verbis omnem huius, uti in Poetis existit, imaginandi vis, rationem exhauriat. Sed ita quoque videbis eundem, et si verae inspirationi quam proxime ipsi accedere videatur haec mentis elevatio, tamen non audere eam ipsam affirmare. Vnde solum dicit ea sibi euenire, *QUASIA a Numine correpto*. Illud vero facile patere existimo, vnde veniat, ut haec Poetarum *ἔκστασις* non ad eandem furiosorum hominum *insaniam* ducat, quin potius eam solum imitetur. Etenim, cum in fictis imaginibus haeret Poetae mens, de industria eas ante aduocat, tanquam quibus carmen exornet, easdemque opere perfecto rursus mittit; quod contra fieri videmus ab hominibus vere infan-

nien-

nientibus. Vti enim hi non ante has imagines sibi parant, sed ex quodam animi aut corporis vitio in id contemplandum feruntur, quod excitet eas, easdem quoque non ita facile delere possunt, nisi causae illae in ipsis latentes remotae sint. Vtrorumque tamen mens, necesse est, vt ad eundem intuitionis effectum producendum in re aliqua peruidenda tota infixae haereat. Atque hoc, cum aliter fieri non possit, nisi ita, vt a rebus externis animus abducatur sitque sibi relictus, inde fit, vt, qui plurimum in eo valeat possitque quam celerrime se intra animum suum recipere, et quamdiu velit, nulla re motus, permanere, hoc aptior reddatur contemplationi videaturque sibi hoc citius in imagines rerum ferri. In quo itaque *insaniunt*, in eo semper quaerenda naturalis illa, quam explicauimus vis, quaeque de *repentina sua εκτάσει* narrant, in his quaedam subtilior ars latet, quam vsu antea et exercitatione frequente consequuti sunt. Itaque si haec teneamus, fit haec Poetarum infania *amabilis* illa, in qua sibi adeo placebat HORATIUS, vt ea vteretur ad fictam Musae suae inspirationem pulchre ridendam, (L. III. od. 4.)

Auditis? an me ludit amabilis

insania

Sed sunt haec ita vera, vt ii Poetae ab omni tempore maxime excelluisse existimati sint, qui possent eandem vim, quam ipsi habent, in aliis optime excitare efficereque, vt quasi in tabula picta rem obscurissimam descriptam viderent. Crederesne vero hanc carminis picturam, *ex fumo*, vt Idem ait, *lucem* aliis daturam esse, nisi his quoque a natura datum esset, animi visu quodam vti et hoc plus videre, quo acriore et longiore eodem vtantur? Sed fatis, vt puto, disputando, quod

C 2

primo

primo a nobis positum erat, confirmauimus, vt adeo intelligatur, non tanta inesse Enthusiasmo Poetico, quanta deberent, si aut inspiratio diuina Vatum sacrorum propter eum deferenda, aut haec eidem tribuenda esset. Maneat itaque certum quoque hoc, inter inspirationem et ardorem Poeticum hoc vtrumque discrimen interesse, vt vis animo propria in illa a Deo ipso excitetur sicque subitus ad canendum fiat impulsus, in hoc vero eadem vis contemplationis assiduitate eleuetur; vtque porro, quae per illam mox perficiebantur clara rerum omnium cognitio totiusque animi vehemētissima commotio, per hunc longa demum exercitatione quaesita inueniantur, etsi ne tunc quidem omnibus numeris absoluta.

SED ducit hoc proxime ad *alterum* defensionis nostrae caput, in quo contra vincemus, *multa* in inspiratione Vatum sacrorum diuina deprehendi, quae ille Enthusiasmus imitando nunquam assequi possit, vt propterea solis illis relinquenda sit. Illa multa vero omnia recensere cum nimis longum foret et sint quaedam eiusmodi, vt facili coniectura ex aliis ducantur, potiora solum dabimus.

Si itaque curiosius in Poeseos sacrae ingenium inquiramus, ante omnia hoc animaduertemus tanquam certissimum, eam vniuerse sumtam non ex paruis initiis creuisse, tanquam domi a magistris artis educatam atque excultam, sed inuentam et perfectam simul extitisse. Quam rem LOWTHO V. Cel. in *Praelectt. de Poesi Sacra* (prael. II.) affirmanti, non video, quare adeo eius libri laudatores quidam credere noluerint. Possitne aliquis dubitare, quin Odae *ἑνχαεριστικῆς* artificium a MOSE inchoatum perfectumque simul reperiatur, qui cum eadem DAVIDIS ex hoc genere carmina comparauerit? Quam non videas in illa eadem, quae in his, omni-

omnibus admirationi esse sensuum, imaginum, dictionis denique ornamenta, cum tamen inter utriusque tempora longa annorum series effluxisset! In quo quis non videat diuinioris Spiritus utriusque communis afflatum quaerendum esse. Idem vero de Poesi sacra in vniuersum positum, non minus de singulis librorum diuinorum carminibus valere existimandum est. Nam in his quoque praeclare incepta vndique simul absoluta apparent. Hic, vbi omnia

— — *in carmine nitent,*

nihil iners, nihil durum, nulla ambitiosa ornamenta ambigueque dicta quemquam offendunt, omniaque sine arte composita artis peritissimos ad se attrahunt; quae vix aliquis in maxima ingenii vi multorum annorum exquisita opera instituire possit, ea omnia vno momento perfecta esse deprehendimus. Quod ne quis putet de ea perfectione intelligendum esse, ad quam potuerit illis temporibus Poesis adduci, his, quae nunc proxime addemus, cautum eamus.

Tribuimus enim Poesi sacrae non solum hoc, vt mox in suo genere perfecta exiterit, verum quoque, vt eo modo a primis initiis excelluerit, quo nihil perfectius cogitari possit et ad quem, vti proxime accedit humana Poesis, ita maxime laudatur. Illa initia cum sine dubio quaerenda sint in laudato Mosis carmine triumphali (*Exod. XV*) en! paucis videamus, quomodo in eo omnes illae coniunctae sint elegantiae, quibus perfectissimae Odae artificium contineri volunt. Iam vix monendi sunt lectores, seruare Poetam diuinum per totum carmen non exquisitum ordinem, sed grata quadam Odae propria negligentia placere, et nunc Dei omnipotentem manum, nunc Pharaonis interitum, iterum populi

C 3 *in carmine nitent* Israe-

Israelitici liberationem enarrare, atque ab altero horum mox ad alterum iterum redire. Hoc potius dicemus, quod maxime ad suauitatem huius carminis pertinet positumque est in delectu imaginum, quae sint omnibus notae et tamen minime abiectae, illud omne hic reperiri. Ipse experire, an non ex hoc genere sit imago quae statim *dist.* 5. occurrat. Hic quis non intueri putet Pharaonis et exercitus eius interitum, si audiat!

ירדו במצולות כמו אבן

ruunt in profundum sicut lapis

Quis non porro plane desperet, eos vnquam iterum, tanquam *mari opertos*, in terra ambulantes videre, si noua imagine inducta Poeta ei affirmet:

צללו כאופרת במים אדירים

quem lapsum grauiorem ita eleganter expressit LUTHERVS noster, vt profa oratio, nescio quomodo, in versum furgat,

Suncken unter wie Bley im machtigen Wasser

Quam non iterum elegantissima metaphora latet in his

חרונך יאכלמו כקש

ira tua eos consumebat sicut stipulam

Nam etsi imago *consumtionis stipulae*, quae igne fit, minus apta videri posset atque accomodata ad interitum in mari describendum, tamen primo magis aptum nemo aliquid reperiat, si cogitet, latentem fieri comparisonem irae diuinæ cum igne. Nonne itaque duas imagines vitio quodam, a quo optimi Poetae non satis sibi cauere deprehenduntur, permiscuisset, si effectum irae diuinæ alia imagine declarare voluisset? Finge eum dixisse

ira

ira tua consumpsit eos sicut plumbum mare

et nunc vide, quomodo tota elegantia huius distichi peritura sit! Sed inest praeterea huic latenti metaphorae eiusmodi quid, ex quo magna sensuum sublimitas oriatur. Etenim quid sublimius cogitari possit, quam iram Dei ita ardentem fingi, ut neque vastum mare eam extinguere potuerit eaque in illo ipso, sicut ignis stipulam, homines profanos consumserit. Sed dum delectus imaginum aptissimarum cogit, ut Oden hanc in perfectissimis numeremus, earundem usus non minorem ad hoc iudicium vim habet. Est enim proprius Odae character, in imaginibus utendis comparationem cum re proposita magis aperte exprimere, unde oritur similitudo eaque cauetur ne obscurior ad intelligendum res fiat. Quem *χαρακτῆρῶς* accurate atque constanter per totum carmen seruari videmus, in quo iusta allegoria nulla, hoc plures vero apertae similitudines reperiuntur. Ab his imaginibus si nunc transferre velimus orationem ad reliquas elegantias hasque omnes enarrare, commentarius nobis scribendus foret. Quare satis nobis erit eas breuiter indicasse. Videant itaque qui de his rebus iudicare possunt, an non orationis sublimitas egregie augeatur, abrupta illa per verbum monosyllabum *dist.* 7 clausula?

יאכלמו כקש — —

an non porro hostium furor et incitatus cursus, eodem quasi cursu verborum rapidissimo *dist.* 9. plane ante oculos ponatur? Dicit hostis

אררף אשיג ארלך שלל
insequar,prehendam, diuidam praedam

Vt

Vt non dicamus in illo אררף, nisi nos iudicium aurium fallit, quasi ipsum *strepitum curruum* audiri. Idem vero, quibus haec scribimus, facile sentient, quam sit animo, rei nouitate et miraculo commoto, aptus ille vsus verborum temporis praeteriti in locis, quibus futuri euentus describuntur *dist.* 14. et 15.

שמעו עמים — חיל אהו ישרי פלשת

— — — נמנו כל ישרי כנען

audierunt *populi* — tremor apprehendit *Philistaeos*

— — — cecidit cor omnibus incolis *Canaan*.

Tandem quis non miretur hanc *disticho* II. *Episoden* raptumque subitum poetae in coelum, postquam in mare deiectos viderat hostes,

Domine quis sicut tu inter Deos?

Quis praeter te, cuius tantopere celebretur maiestas?

Terribilis, omnibus celebranda admirandaque faciens?

Quis vero, si ita in initiis suis ornatam videat Oden hebraicam, non facile nobis largiatur alterum illud, quod Poesi diuinae proprium esse affirmauimus, ponendo, eam ita quoque ab omni tempore perfectam fuisse, vt vel delicatissimi homines nullum elegantiae genus in ea desiderari possint, eaque semper in summo, ad quod assurgere vnquam potest, fastigio constituta reperiatur. Hoc tantum vero sine Numine diuino praesente accidere potuisse, plane non credibile est.

Atque huic *proximum* id esse videtur, quod, quae in Poesi externa maxime placeant, eorum elegantia valde immutatur, si locus similis in Poesi sacra tractatus occurat, quorum illa comparari possint. Aut enim carminis pulchritudines apud Poetam diuinum omnino superiores sunt, aut hactenus fiunt, quatenus certum est atque patens easdem in carmen

men, humano artificio extructum, translatas esse. Itaque illa de caussa semper HORATIVS aut HALLERVS postponendi erunt DAVIDI, in qua maxime conuenire videntur, Viri boni constante atque immota mente describenda. Videamus quomodo! HORATIVS inquit

Iustum et tenacem propositi virum

— — — — —
— — — — —

Si fractus illabatur orbis

Impavidum serient ruinae.

Non minus eleganter, forte etiam sublimiore breuitate vtens, HALLERVS canit:

Welten können ihn decken

Aber nicht schrecken

Vterque itaque sic canendo effecit, vt Vir iustus atque pius, in summo periculo constitutus, omnes in sui admirationem rapiat. Sed enim DAVIDES multo plus assequitur, dumque pios ipfos loquentes iuducit, *Hymn. XLVI.*

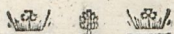
Si fractus illabatur orbis rest.

לא נירא — non timemus

non solum eundem admirationis sensum extorquet, sed cogit etiam, vt facilius credamus eiusmodi constanter pium hominem existere posse, quam fidem illis duobus affirmantibus tanquam in re aliena, vix sine haesitatione tribuimus. Sed sunt etiam multi loci, in quibus Poetae diuini reliquos longe superare deprehenduntur propterea inprimis, quoniam

D

niam

niam patet hos illorum Spiritum diuinum imitando expressisse. Quam rem vti facile nobis esset, magna exemplorum copia confirmare, ea tamen eiusmodi est, vt diligentis vtrorumque lectoris iudicio tota relinqui possit. Si quis tamen de ea re a nobis admoneri cupiat, ei auctores sumus, vt, exempli causa, vnum tantum KLEISTII *Hymnum*

Gros ist der Herr

Die Himmel ohne zahlt rell.

eiusdem generis reliquis omnibus praeferendum, cum Hymnis Davidis *ευχαριστικῶν* comparet. Eum enim certi sumus facile per se intellecturum esse, quanta et quam multa Spiritui DAVIDIS Musa illius debeat.

Supereft tandem vt in iis *multis*, in quibus Poetarum diuinorum inspirationem Enthusiasmus poeticus nunquam assequi possit, hoc quoque ponamus, quod in ingenio Poetarum orientalium omnium obseruare licet ab occidentalium ratione abhorrens, quodque egregie temperasse deprehenditur sapientia diuina in Vatribus sacris. Vt adeo hoc nouo inspirationis verae argumento sit. Etenim, cum commune sit populis orientalibus iisque a natura datum, feruidiore ingenio vti, atque inde fiat, vt carmina eorum audacissimis imaginibus sensibusque elatissimis, nobis semper obscuritatem parientibus, aliquando etiam risum excitantibus, plena sint; aequabile contra in diuinis carminibus scribendi genus animaduertimus, quod modum feruet inter nostrum frigidiorum illorumque ardentiorum spiritum. Ita omnia in summa sublimitate plana atque clara, et in maximo pondere linguam edocto facilia sunt, vt, si quae remaneat obscuritas aut difficultas, ea potius in *tempore* scriptionis quam in *modo* eius quaerenda sit.

Sed

Sed iam longiores fuimus, quam propositi libelli consuetudo requirere videatur. Et si itaque et illa superiora amplius edisserere, et plura alia addere facile foret, nunc tamen id potius agemus, ut lectores nostros, atque inprimis, qui sacrarum litterarum studiosi esse velint, quibusque propositum sit, aliquando aliis earum frequentem lectionem quouis modo amabilem reddere, sedulo admoneamus, ut, quam multa in *inspiratione diuina* Vatum Sacrorum posita sint, diligenter cogitent, hisque moueantur carminibus sacris ita uti, ut Poetae reliqui omnes haecenus tantum iis placeant, quatenus proxime ad illorum suauitates accedant. Atque hoc fiet, si, quae de *praesidiis Theologiae ex Genio seculi litterarii petendis* nuper publica oratione diximus, constanter teneant, neque humani ingenii monumenta, sententiarum luminibus omnique orationis decore exornata, plane contemnant. Nam cui haec fordescent, quomodo is ad diuiniorum librorum elegantias explicandas aptus reperiatur! Itaque vehementer etiam laetamur, SERENISSIMI atque CELSISSIMI DVCS Brunuico-Luneburgensis gratia, ad eiusmodi in hac Academia munus nos euocatos esse, in quo hoc maiore cum alacritate atque studio, in Scriptura diuina omni inprimisque Vatum sacrorum libris explicandis, aliis praeiungendo prodesse possimus. Neque verendum est, ne vnquam nostri officii immemores in eo recte subeundo reperiatur, quibus tantus inest elegantioris Theologiae amor et multo maior PRINCIPI OPTIMO omni nostra vita gratias deuotas agendi religio. Itaque has, quas nuper, sollemni eius rei causa oratione habita, satis experti sumus verbis nunquam haberi posse CLEMENTISSIMO PRINCIPI, nunc quoque magis studiorum nostrorum, in hac Academia de eius consilio instituendorum, ratione proposita ex-

plicabimus. Est nimirum propositum, COMILITIONIBVS AMANTISSIMIS per hoc semestre aestiuum praelegendo ita consulere, vt

Hora XI - XII. ante meridiem *historiam dogmatum* a primis post C. N. seculis vsque ad haec tempora enarremus, multisque documentis eius vsum in *dogmatum doctrina, interpretatione Scripturarum et Theologia controversa*, ostendamus. His praelectionibus publice habendis deinde priuatim addemus

— II - III post meridiem institutiones interpretis Scripturarum sacrarum S. V. ERNESTI in *Institutione Interpretis N. T.* praeuntem sequentes. Tandem

— IV - V singulis diebus lectiones *cursorias* in libros omnes V. T. instituemus, vno anni curriculo ita perficiendas, vt a libris *historicis* ad *prophetarum* libros intellectu faciliores transeamus, tandemque in difficultioribus subsistamus.

Quibus omnibus si hoc consequuti erimus, vt DEO ac PRINCIPI eiusque Amicis muneris recte expleti conscientiam probare possimus, amplius non dubitamus, quin hoc magis aliis quoque studia nostra grata atque iucunda esse debeant.

P. P. in Academia Iulia Carolina a. d. **XIV. Aprilis**

MDCCLXII.

AB: 153369

ULB Halle

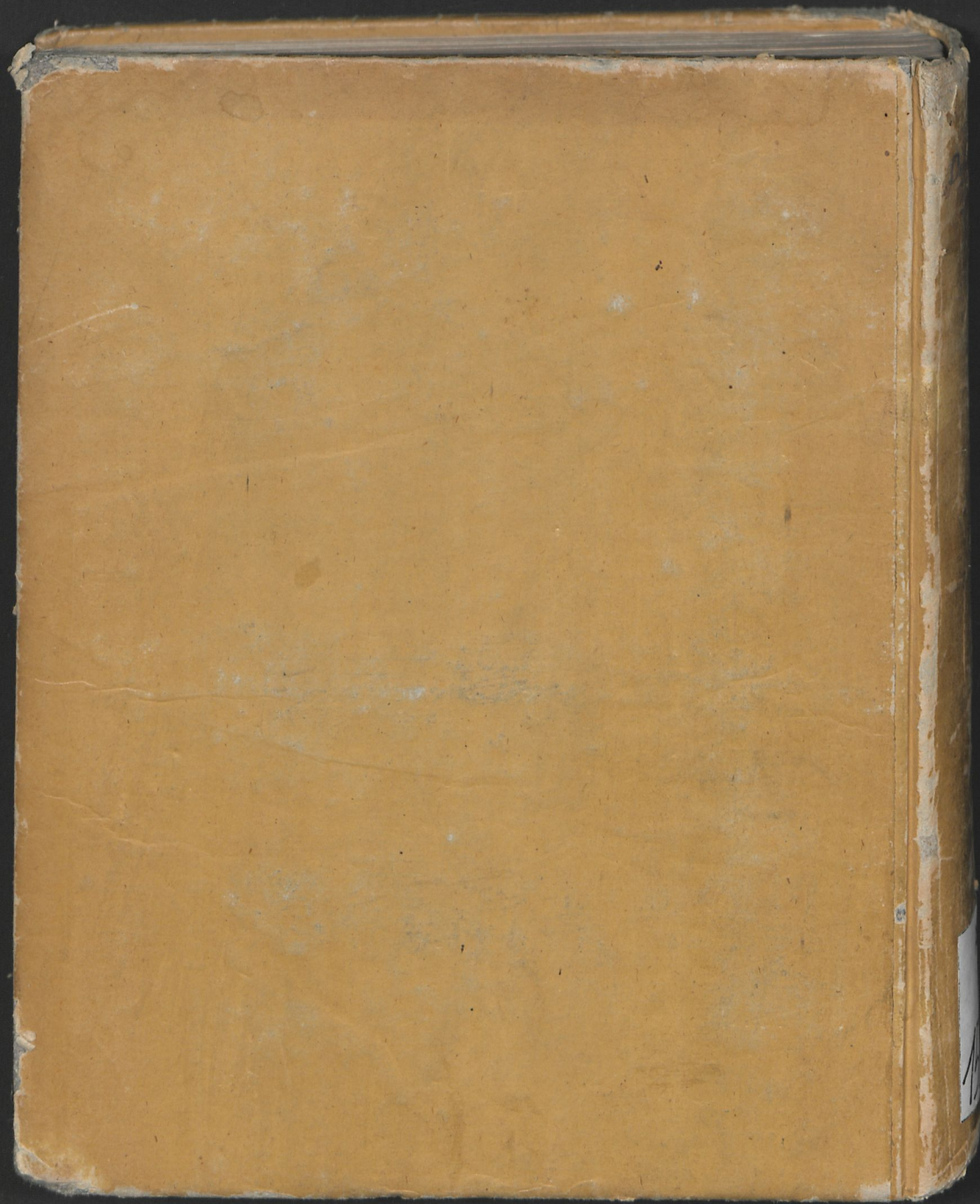
3

004 153 987

Sb.

R

12

DEFENSIO
INSPIRATIONIS DIVINAE
VATVM SACRORVM
ADVERSVS
ENTHVSIASMVM POETICVM.

PRAELECTIONIBVS
PROFESSORIS THEOLOGIAE ORDINARIJ
AVSPICANDIS
PRAEMISSA
A
GVILIELMO ABRAHAMO TELLER D.
PASTORE PRIMARIO AD AEDEM D. STEPHANI
ET SVPERINTENDENTE GENERALI.

HELMSTADII
LITTERIS MICHAELIS GVNTHERI LEVCKART.